

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาและวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวัฒนธรรมการเมืองกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ของ อบต. โดยศึกษาเปรียบเทียบ อบต.หนองโพ อ.ตากดี และ อบต.บ้านมะเกลือ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ โดยพิจารณาและศึกษาจากวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะการมีส่วนร่วมของ อบต. ทั้งสองกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ซึ่งผู้ศึกษาต้องการทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของ อบต. ซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดประสบผลสำเร็จ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใหม่และมีครอบคลุมทุกพื้นที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบการปกครองโดยรวม และกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ในพื้นที่เหล่านั้นโดยตรง อีกทั้งจากสภาพปัญหาการให้บริการสาธารณะ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้บริการต่อประชาชน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญต่อการพัฒนาและตอบสนองปัญหาที่เกิดขึ้นได้

จึงทำให้ผู้ศึกษาได้นำปัจจัยในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและด้านการบริหารของประชาชนใน อบต. มาเป็นปัจจัยในการกำหนดการมีประสิทธิภาพ โดยมีได้ละเอียดการนำปัจจัยในด้านอื่น ๆ อาทิ ด้านงบประมาณ ผู้บริหารของ อบต. และสภาพภูมิประเทศ มาอ้างอิง โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบ อบต. 2 แห่ง คือ อบต.หนองโพ และ อบต.บ้านมะเกลือ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ เนื่องจากมีความแตกต่างกันในด้านรายได้และลักษณะของการก่อตั้งในเชิงวัฒนธรรมของการมีส่วนร่วมและสภาพภูมิประเทศ โดยการวิจัยภาคสนามเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งการใช้แบบสอบถามเพื่อประกอบการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า

“อบต. ที่ประชาชนมีวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมมาก สามารถให้บริการสาธารณะแก่ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า อบต. ที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย”

ซึ่งจากการศึกษา อบต. ทั้งสองแห่ง เพื่อเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อนำไปหาแนวทางการปรับปรุงการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ พบว่า

1. การให้บริการสาธารณะของ อบต. โดยส่วนใหญ่จะเป็นการก่อสร้างหรือพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาทิ การก่อสร้าง การซ่อมแซมถนน การสร้างระบบประปาหมู่บ้าน การจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร การกำจัดขยะ ทางระบายน้ำ และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจาก อบต.แต่ละแห่งได้ยกฐานะมาจากสภาตำบล ซึ่งแต่เดิมยังเป็นชุมชนที่เพิ่งเริ่มพัฒนาจึงทำให้การให้บริการสาธารณะส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะการพัฒนาขั้นพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองแห่งดังกล่าว ได้ดำเนินการให้บริการสาธารณะที่คล้ายคลึงกันดังที่ได้กล่าวข้างต้น ซึ่งการให้บริการสาธารณะในด้านต่าง ๆ นั้นจะเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แต่แตกต่างกันที่การให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านมะเกลือจะประสบผลสำเร็จในการจัดให้บริการสาธารณะมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ ในลักษณะของกิจกรรมที่ประชาชนร่วมมือกันจัดสร้างมากกว่าการใช้งบประมาณจาก อบต.ในการว่าจ้างผู้รับเหมา อาทิการซ่อมแซมถนน ซึ่งเป็นการก่อสร้างซึ่งไม่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดำเนินการ ในขณะที่ อบต.หนองโพ มีงบประมาณและรายได้เพื่อใช้ในการบริการสาธารณะมากกว่าก็ตามแต่ขาดการจัดการและการบริหารที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมจึงทำให้การดำเนินการขึ้นอยู่กับผู้บริหารของอบต.เท่านั้น โดยไม่สามารถดำเนินโครงการอื่นๆ ที่ไม่อาศัยงบประมาณจาก อบต.ได้

2. สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารงานของ อบต. ของประชาชนในตำบลบ้านมะเกลือโดยส่วนใหญ่เกิดจากความสนิทสนมและการมีวัฒนธรรมที่ใกล้ชิดในการเป็นเครือญาติ ซึ่งทำให้การประชาสัมพันธ์และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมใน อบต. เป็นไปอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง อีกทั้งการจัดตั้งหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีลักษณะการรวมกลุ่ม จึงทำให้การดำเนินการในการจัดสรรบริการสาธารณะได้รับความสนใจจากชาวบ้านในหมู่บ้านต่าง ๆ และเกิดการรวมกลุ่มกันจัดสร้างบริการในด้านต่าง ๆ ในขณะที่ตำบลหนองโพมีการกระจายตัวของหมู่บ้านและความห่างไกลของแต่ละหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านไม่ได้รับข่าวสารและไม่ใกล้ชิดสนิทสนมกัน รวมทั้งวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวบ้านในหมู่บ้านต่าง ๆ มีลักษณะที่แตกต่างกัน เนื่องจากการรวมหมู่บ้านเพื่อจัดตั้งเป็นตำบลที่เน้นในด้านการจัดรูปแบบของสภาพภูมิประเทศมากกว่าการคำนึงถึงลักษณะความเป็นอยู่และวัฒนธรรมชุมชน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองแห่งมีการประสานงานที่ยังประสบปัญหาในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและประชาชนทำให้การนำเสนอปัญหาโดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในรูปแบบของวัฒนธรรมชาวบ้าน โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนการนำเสนอปัญหามากกว่าการเสนอปัญหาโดยผ่านสมาชิกสภาอบต.ซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน ในด้านการประชุมเพื่อวาง

แผนและเพื่อการพิจารณาปัญหาของ อบต.นั้น อบต.บ้านมะเกลือจะมีลักษณะการเสนอปัญหาที่เป็น การรวมกลุ่มของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อนำเสนอโครงการหลัก ๆ มากกว่าการนำเสนอปัญหาในลักษณะ ต่างคนต่างเสนอปัญหาของตน ทำให้โครงการโดยส่วนใหญ่ของ อบต.บ้านมะเกลือ สามารถตอบสนองความต้องการของชาวบ้านได้มากกว่าของ อบต.หนองโพ ซึ่งมีการนำเสนอปัญหาที่ คล้ายคลึงกับ อบต.โดยทั่วไปในลักษณะการสนองความต้องการของหมู่บ้านของตน ทั้งนี้เนื่องจาก ลักษณะการจัดตั้งตำบลมะเกลือ ที่มีลักษณะการรวมกลุ่มกันในขณะที่ อบต.หนองโพมีการจัดตั้ง หมู่บ้านที่กระจัดกระจาย

4. ลักษณะการให้บริการสาธารณะของ อบต.ทั้งสองแห่ง สามารถเป็นตัวอย่างของ อบต.ทั่วไป โดยมีลักษณะความแตกต่างระหว่าง อบต.ทั้งสองในด้านการดำเนินโครงการที่ อบต. บ้านมะเกลือ มีความพร้อมในด้านงบประมาณในการจัดสร้างสาธารณูปโภคน้อยกว่า อบต.หนอง โพ ซึ่งเป็น อบต.ที่มีรายได้และงบประมาณมากกว่า โดยสิ่งที่แตกต่างในด้านการให้บริการ สาธารณะ คือการจัดทำโครงการและการดำเนินโครงการ ซึ่งโดยที่ อบต.บ้านมะเกลือ จัดทำโครงการ โดยตั้งงบประมาณที่น้อยกว่าความเป็นจริง สำหรับโครงการในส่วนที่เหลือจะใช้ลักษณะของ การร่วมมือของชาวบ้านมาช่วยและขอความช่วยเหลือจากบริษัทรับเหมา เพื่อช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับสาธารณูปโภคในด้านทั่วไปในขณะที่ อบต.หนองโพ มีการตั้งงบประมาณใน ลักษณะพอดีกับรายจ่าย โดยใช้บริษัทจ้างเหมา บริษัทเอกชน จัดสร้างสาธารณูปโภคและบริการ สาธารณะทั้งหมด จึงทำให้การให้บริการสาธารณะของ อบต.ทั้งสองแห่งมีลักษณะที่แตกต่างกัน ชัดเจนต่างดังกล่าวเป็นแนวทางที่ส่งผลให้การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านอื่น ๆ แยก ต่างกัน โดยที่ข้อบ่งชี้ในด้านงบประมาณและรายได้ของประชาชนไม่มีผลกระทบต่อปัญหาดัง กล่าว

5. ในการจัดทำบริการสาธารณะของ อบต.บ้านมะเกลือและ อบต.หนองโพ นั้น ต้องต่างก็อาศัยคำแนะนำจากหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะอำเภอ, องค์การบริหารส่วนจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสร้างสาธารณูปโภค ทั้งในการจัดทำแผน, การดำเนินโครงการ การตรวจสอบโครงการ รวมทั้งการจัดทำงบประมาณ ซึ่งเป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกับ อบต.โดยทั่วไปเนื่องจาก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่ของ อบต.เองยังไม่มี ความเข้าใจในระเบียบต่าง ๆ ดี โดยเฉพาะในด้านการจัดทำบัญชีข้อบ่งชี้ งบประมาณรายจ่าย และการจัด ทำแผนงานโครงการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ระยะเวลาการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของ อบต.ต้องใช้ระยะ เวลานานกว่าปกติ ในระยะต่อมาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านมะเกลือ ได้แก้ไขปัญหา เพื่อความ สะดวกรวดเร็วในการดำเนินงานโดยหาที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาในด้านการจัดทำแผนงานและ

เมื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มาวิเคราะห์เพิ่มเติมจากประเด็นที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตอยู่ 4 ประเด็น ในด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้สนใจทางการเมืองกับความพึงพอใจต่อการให้บริการของ อบต.ด้านสถานภาพของผู้นำชุมชน,ด้านสภาพพื้นที่และการกระจายตัวของหมู่บ้าน ด้านการคัดเลือกโครงการสาธารณะวิเคราะห์ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของอบต.ได้ ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้มีความสนใจทางการเมืองกับความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะ จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้งสองตำบลเมื่อนำข้อมูลของคู่ตัวอย่างในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 3 ด้าน ความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองตำบลรวมกัน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะ

	ความพึงพอใจต่อการให้บริการ		
	N	ค่าเฉลี่ยคะแนน	SD.
กลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง (25-30 คะแนน)	173	18.49	2.458
กลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ (0- 24 คะแนน)	184	12.17	2.78

จากตารางความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะผู้วิจัยได้นำคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งสยงตำบล (ตำบลหนองโพ และตำบลบ้านมะเกลือ ทั้ง 3 ด้าน มาจัดกลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง คะแนนระหว่าง 25-50 คะแนนกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำคะแนนระหว่าง 0-24 คะแนน โดยคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบว่ากลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง จะมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของอบต. มากกว่า กลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ อยู่ 6.22

จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นแล้ว การที่ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือกิจกรรมของอบต. จะทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะที่อบต. ได้จัดทำขึ้น มากกว่ากลุ่มนี้ เข้าไปมีส่วนร่วมน้อย

2. ในด้านสถานภาพของผู้นำชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองแห่งที่แตกต่างกัน

อาจจะมีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้กว้างคือ จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพมีผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการบริหารงานของอบต. สูงกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านมะเกลือ ซึ่งผู้นำชุมชนของ อบต. หนองโพ นั้น จะเป็นผู้ที่มีบทบาททั้งในด้านการกำหนดปัญหาการตัดสินใจรวมทั้งการชักจูงสมาชิกให้คล้อยตามในที่ประชุม เมื่อพิจารณาจากการประชุม อบต. ที่ผ่านมาในขณะนี้ ผู้นำชุมชนของอบต. บ้านมะเกลือ มีลักษณะการเป็นผู้ประสานงานระหว่างชาวบ้านกับองค์กรของรัฐมากกว่าผู้กระทำซึ่งสังเกตได้จากการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ของตำบลรวมทั้งการประชุม อบต. ในแต่ละครั้ง จะมีประชาชนและตัวแทนเข้าไปแสดงความคิดเห็นและซักถามอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เพียงผู้ควบคุมการประชุมตามระเบียบมากกว่าจะแสดงความคิดเห็น ดังนั้น ปัจจัยในด้านผู้นำชุมชน อาจจะมีผลต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของอบต. รวมทั้งการวางแผนและการตรวจสอบการให้บริการสาธารณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ เข้าไปมีบทบาทในส่วนนี้ที่ทำให้ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งจากผลการวิจัยนั้นพบว่า อบต. บ้านมะเกลือซึ่งประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากกว่า อบต. หนองโพ ซึ่งมีการให้บริการที่มีประสิทธิภาพมากกว่าด้วย

3. เงื่อนไขด้านพื้นที่และการกระจายตัวของหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านการจัดตั้งหมู่บ้าน ก็เป็นข้อสังเกตประการหนึ่ง ที่อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ อบต. เนื่องจาก สภาพพื้นที่ของตำบลทั้งสองมีความแตกต่างกัน โดยที่ ตำบลหนองโพ มีการกระจายตัวของหมู่บ้าน ซึ่งส่งผลให้การติดต่อสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านมีน้อยกว่า ตำบลบ้านมะเกลือ จึงทำให้ประชาชนในตำบลหนองโพไม่ได้รับข่าวสาร และเป็นอุปสรรคในการเดินทางมาร่วมกิจกรรมบ่อย ๆ อีกทั้งเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการได้อย่างทั่วถึงในขณะที่ตำบลบ้านมะเกลือมีลักษณะชุมชนที่ใกล้ชิดทั้งวัฒนธรรมและที่ตั้งของบ้านเรือน จึงทำให้สามารถรวมกลุ่มกันเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือทำกิจกรรมของอบต. ได้ง่ายกว่า รวมทั้งการให้บริการสาธารณะของอบต. ก็สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมหลาย ๆ หมู่บ้านในรูปแบบโครงการใหญ่ เพียงไม่กี่โครงการ ซึ่งตรงกันข้ามกับ อบต.

ทำกิจกรรมของอบต. ได้ง่ายกว่า รวมทั้งการให้บริการสาธารณะของอบต. ก็สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมหลาย ๆ หมู่บ้านในรูปแบบโครงการใหญ่ เพียงไม่กี่โครงการ ซึ่งตรงกันข้ามกับ อบต.หนองโพนี้มีโครงการย่อยมากมาย อันเนื่องมาจากความแตกต่างในสภาพด้านภูมิศาสตร์ และการกระจายตัวของหมู่บ้านที่มีความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

ซึ่งที่แท้จริงแล้ว อบต. ใดก็ตามหากมีการจัดการที่ดีก็สามารถแก้ไขปัญหาในด้านอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ได้ โดยการจัดตั้งกลุ่มหรือผู้รับผิดชอบในด้านการประชาสัมพันธ์ หรือการส่งข่าวสารไปยังชุมชนต่าง ๆ

4.. ด้าน การคัดเลือกโครงการบริการสาธารณะมาวิเคราะห์ในด้านประสิทธิภาพ ทั้ง 4 โครงการใน 2 ตำบลนั้น โครงการดังกล่าวเป็นโครงการขนาดใหญ่และครอบคลุมพื้นที่ประชากรที่ได้รับบริการมากที่สุดในบรรดาโครงการต่าง ๆ ของทั้งตำบลหนองโพและตำบลบ้านมะเกลือ โดยผลสรุปทั้งสองโครงการของตำบลบ้านมะเกลือจะมีประสิทธิภาพมากกว่าของตำบลหนองโพ แต่ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า โครงการอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาเปรียบเทียบซึ่งเป็นโครงการย่อย ในระดับหมู่บ้าน อาทิ โครงการจัดเก็บขยะของหมู่ที่ 1 ตำบลหนองโพและโครงการจัดระบบ สหกรณ์ในหมู่ที่ 3 และ 4 ของตำบลบ้านมะเกลือหรือโครงการอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาอธิบายในงานวิจัยชิ้นนี้ อาจจะมีผลกระทบต่อการใช้บริการสาธารณะของอบต. ทั้งสองในลักษณะที่แตกต่างจากผลการวิจัยได้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพอาจจะมีจัดการให้บริการสาธารณะในระดับหมู่บ้าน ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าในระดับตำบล

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในการเลือกโครงการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาทำการวิจัย เพื่อให้ได้ผลที่แน่ชัดจำเป็นต้องทำการศึกษารอบคลุมโครงการทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองแห่ง แต่ด้วยปัจจัยทางด้านระยะเวลาและงบประมาณในการวิจัย จึงเป็นข้อจำกัดในการศึกษาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะโครงการให้บริการครอบคลุมต่อผู้ได้รับบริการในแต่ละตำบลมากที่สุด จากโครงการต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อนำผลมาทดสอบสมมุติฐานดังกล่าว

ดังนั้น ปัจจัยที่ได้กล่าวถึงทั้ง 4 ประเด็นข้างต้นนี้ จึงเป็นข้อสังเกตที่ผู้วิจัยพบเมื่อทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง และสภาพแวดล้อมของตำบลทั้งสองที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ซึ่งจะต้องทำการศึกษาวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองกับประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะของ อบต. ครั้งนี้ ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยที่สำคัญคือต้องการจะพัฒนาการให้บริการสาธารณะของ อบต. ให้มีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ มากขึ้น และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งเหมาะสมสอดคล้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาวิจัย ได้นำผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารงานของ อบต. มาหาความสอดคล้องเพื่อสนับสนุนว่าจะทำให้การให้บริการสาธารณะของ อบต. มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกเหนือจากปัจจัยในด้านอื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ และความรู้ของประชาชน ที่มีต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะใน องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเป็นพื้นฐานการเข้าไปมีบทบาททางการเมืองในระดับอื่น ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญ มากกว่าการให้ความสำคัญในด้านโครงสร้าง โดยเฉพาะในการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ประชาชนให้เห็นความสำคัญของ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนอย่างไร ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานและร่วมมือทำกิจกรรมของ อบต. มากยิ่งขึ้น

2. นอกเหนือจากงบประมาณและรายได้ที่ อบต. ได้รับที่จะส่งเสริมให้การบริหารงานและการมีประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะประสบผลสำเร็จ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ของ อบต. จะเป็นปัจจัยที่สำคัญมากกว่าด้านงบประมาณ การจัดสรรในการให้บริการสาธารณะเนื่องจากประชาชนสามารถสร้างความร่วมมือในการจัดหาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและกิจกรรมที่สำคัญในตำบลได้ โดยไม่ต้องใช้งบประมาณหรือความช่วยเหลือจากรัฐ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดสรรการให้บริการสาธารณะขององค์กรส่วนท้องถิ่นประสบผลสำเร็จมากขึ้น

3. ภาครัฐควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของข้าราชการของท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อบต. ซึ่งเป็นตัวแทนของชาวบ้าน โดยปรับเปลี่ยนบทบาทจากการชี้แนะ ควบคุม

เป็นการให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ชาวบ้านในท้องถิ่นได้มีโอกาสเสนอแนะและเข้าไปควบคุมผู้บริหารของ อบต. ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านในท้องถิ่น อันเป็นการทำให้เกิดค่านิยมและส่งเสริมการตระหนักถึงหน้าที่ของตนในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหาร ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

4. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประชาชนในตำบล อาทิ กีฬาประจำตำบล กิจกรรมทำความสะอาด ซ่อมแซมวัดหรือโรงเรียนประจำตำบล เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความคุ้นเคยกันอันจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการบริหารงานท้องถิ่น และในด้านความร่วมมือกันในการนำเสนอและแก้ไขปัญหาของตำบล

5. องค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาตรวจสอบการบริหารงาน และการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งในระยะแรกชาวบ้านคงจะไม่เข้าใจขั้นตอนในการตรวจสอบ อาจจะมีการจัดตั้งองค์กรในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วยชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านนอกเหนือจากสมาชิกสภาอบต. ทั้งนี้รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ อาทิ การวางแผน การประชุม ฯลฯ ซึ่งจะเป็นการสร้างให้ประชาชนในท้องถิ่นมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นมิใช่แต่เฉพาะการส่งเสริมให้ประชาชนมาเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นตามที่หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการอยู่เท่านั้น

เพราะเมื่อประชาชนเลือกตัวแทนในฐานะผู้ที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ตำแหน่งแล้วว่าจะทำให้ประชาชนคิดว่าหน้าที่ของตนในระบอบประชาธิปไตยมีเฉพาะการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารงานเพียงอย่างเดียว ทำให้ตัวแทนเหล่านั้นในท้องถิ่น ขาดการตรวจสอบและสามารถดำเนินการบริหารงานในองค์กรที่ไม่มีมีการถ่วงดุลย์ ส่งผลให้การบริการสาธารณะต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะตัวแทนท้องถิ่นเหล่านั้น ดำเนินการบริหารงานโดยขาดการตรวจสอบ รวมทั้งมีการบริหารงานที่เป็นไปในด้านเดียว และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชาวบ้านได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ติดตามมา นอกเหนือจากการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างอำนาจนิยมในท้องถิ่น การแสวงหาประโยชน์ โดยใช้องค์การส่วนท้องถิ่นเป็นเครื่องมือการดำเนินการ

ดังนั้น การพัฒนาองค์กรส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาการให้บริการสาธารณะของ อบต. จึงจำเป็นต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ในท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความร่วมมือและตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารในองค์กรส่วนท้องถิ่น มองเห็นถึงความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะของ อบต. มากขึ้น

6. องค์กรส่วนท้องถิ่นที่ประสบปัญหาด้านความแตกต่างในด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อาทิ สภาพภูมิประเทศ การจัดตั้งหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลกัน ความแตกต่างและขัดแย้งทางวัฒนธรรมของประชาชน องค์กรส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสาย หรือด้านอื่น ๆ เพื่อให้ชาวบ้านที่อยู่ห่างไกล สามารถรับรู้ข่าวสารของท้องถิ่นและสร้างการมีส่วนร่วม รวมทั้งการให้ความสำคัญกับหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

7. การยกฐานะขององค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบการปกครองในรูปแบบเทศบาล นั้น รัฐควรคำนึงถึงความพร้อมในด้านอื่น ๆ ประกอบด้วยนอกเหนือจากการพิจารณาเฉพาะรายได้ที่ อบต. ได้รับในแต่ละปี โดยพิจารณาองค์ประกอบด้านความพร้อมของประชาชนที่จะสามารถและมีจิตสำนึกในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรนั้น หรือ ประสิทธิภาพด้านการบริหารงานและการให้บริการสาธารณะในพื้นที่ อบต. โดยมีการประเมินผลเพื่อพิจารณาประกอบ ซึ่งจะทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับ อบต.มากกว่าการให้ความสำคัญเฉพาะการเร่งหารายได้เข้า อบต. เพื่อต้องการที่จะยกฐานะขององค์กรท้องถิ่นให้สูงขึ้นในระดับอื่นๆเท่านั้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวที่พบได้จากการศึกษา อาจส่งผลให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรัฐต้องการให้เป็นองค์กรที่ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้และเข้าใจระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเบื้องต้นกลายเป็นองค์กรที่ผู้บริหารใช้เป็นทีแสวงหาผลประโยชน์จากรายได้จากการสร้างสาธารณูปโภคในด้านต่าง ๆ ดังเช่นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะองค์กรบริหารส่วนตำบลยังไม่มีคามเข้มแข็งและมีรูปแบบการตรวจสอบ ควบคุมการบริหารงาน ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการเข้าไปมีส่วนร่วมมือ ตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมกับการให้บริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ และองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือ จังหวัดนครสวรรค์ จึงเป็นการศึกษาเพื่อต้องการอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อองค์กรส่วนท้องถิ่น ซึ่งสำคัญมากกว่าการจัดสรรงบประมาณ ให้ อบต. หรือการปรับโครงสร้างในด้านต่างๆเท่านั้น ดังนั้น การที่ประชาชนมีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้การให้บริการสาธารณะ และการบริหารงานของท้องถิ่นประสบผลสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นเองโดยอาศัยปัจจัยเสริมในด้านอื่น ๆ ซึ่งจะต้องมีการศึกษาวิจัย ต่อไป